

Del pla al Basar

A cinc anys de la caiguda del mur de Berlín, l'atur ha substituït el no-temps; els nous excitants són els bars i els quioscos. Ho explica Libert Ferri.

Sortir del comunisme per tornar a la història i no pas per passar d'un sistema a l'altre. La frase que el filòsof francès André Glucksmann va

pronunciar fa exactament cinc anys venia a ser una barreja de sentències i de bons desitjos que s'han acomplert a mitges.

S'ha tornat a la història, sí, però a una història que no pocs ideòlegs del pragmatisme asseguren que ha arribat "al final" com a ciència i fins i tot com a concepte civilitzatori. Pel que fa a saltar d'un sistema a l'altre els fets estan contra els desitjos de Glucksmann: no solament s'ha saltat del col·lectivisme al capitalisme sinó que en molts casos la cabriola s'ha fet sense la xarxa protectora i per anar a parar a les perifèries del sistema vencedor. Per descobrir això cal fer un tomb per la realitat.

Els milers de bars que han aparegut a Albània estan, molts d'ells, plens de parats, de gent que trigarà a tenir feina o no en tindrà mai i que són el 40% de la població. A Albània s'ha sortit del comunisme per anar al bar, per esperar unes inversions italianes, nord-americanes o alemanyes que no acaben d'arribar perquè, el diner, després de l'engrescament dels primers temps, s'ha tornat a reple-

gar en la desconfiança. A Albània li han fet el "favor" de muntar-li una fàbrica de Coca-cola, d'omplir-la de quioscos de Mars i d'Snickers, de rescatar-la del pla per ficar-la al basar i, en definitiva, d'arrossegar-la del quart al tercer món.

Václav Klaus, l'*appàrattxik* —tecnòcrata txec que es va enfilear a últissima hora al carro de la democràcia que anunciaven al carrer Havel i Dubcek, està més obstinat que mai a portar els txecs del segon al primer món, aplicant alhora els mètodes de Margaret Thatcher, de Milton Friedman i de l'FMI. A Praga només es fa propaganda del boom turístic, de l'11% de creixement de 1993, de la infla-

ció del 3% i de l'atur del 7%. No diuen que els salaris han perdut més del 20% del poder adquisitiu, que molts treballadors s'han d'organitzar sindicalment a la clandestinitat per no ser despatxats ni s'acclareix qui s'està quedant amb el 80% de les accions de les empreses públiques privatitzades ni fins quan els bancs podran aguantar el finançament gairebé a fons perdut.

El govern dels ex-comunistes socialdemocratitzats a Polònia i a Hongria no dona ara com ara indicis que s'estigui innovant en el camp de les idees o de la gestió del cada dia. A Budapest els socialistes estan tan preocupats per donar garanties que no són comunistes camuflats que tot i tenir la majoria absoluta han fet coalició amb els liberals i s'han posat a les ordres de l'FMI.

A Polònia, amb més temps al govern que a Hongria, els nous socialdemòcrates s'han estancat en l'empantaneigament institucional que presideix Lech Walesa i el resultat ha estat el reforçament del sector comunista partidari de frenar les reformes. En el fre o el rebuig de les teràpies de mercat patrocinades per l'FMI han començat a coincidir els comunistes amb els nacionalistes més recalcitrants, de la mateixa manera que els liberals i els socialdemòcrates coincideixen a empassar-se-les sense rondinar gaire. I el resultat continua sent la inexistència de forces democràtiques dinamitzadores i crítiques que barrin el pas al neo-col·lectivisme que manté postrada Romania i que des de fa tres anys imposa la violència als Balcanes.

A cinc anys de la caiguda del mur, la democràcia i el mercat tan desitjats s'associen a la inestabilitat política i a la *mafiatització* econòmica, terreny adobat per a tota mena de populismes i de dirigismes més o menys "socials", més o menys "patriòtics".

I és que no es podia esperar que desenes de milions de persones que durant dècades havien estat sotmeses a l'avorriment, a la grisor i al no-temps veiessin el final del túnel només en cinc anys. De totes aquelles sentències de 1989 d'André Glucksmann només n'hi ha una que ara és vigent, clara i incontestable: sortir del comunisme no és una cosa que es pugui fer tota sola. Sortir del comunisme és una batalla mental. **Libert Ferri**

